

Bouwgeweld in historisch hart

Verzakkingen en scheuren in de muren zijn slechts enkele vormen van schade die op de loer liggen bij een nieuw project van de Rijksgebouwendienst. Deze gaat pal achter enkele eeuwenoude panden aan het Buitenhof en kantoor slopen en vervangen door nieuwbouw. 'Ook wij hebben ons gerealiseerd wat de risico's zijn.'

door
Danny Verbaan

DEN HAAG | Voor de deur van De Vijverhof, schuin tegenover de Hofvijver, verrijst sinds enkele dagen een schutting die binnenkort de afzetting zal vormen van een bouwterrein. En wie iets verderop aan ditzelfde Buitenhof zijn oog langs de daken laat glijden, ziet dat een pand dat boven de bebouwing uitsteekt nog slechts wordt bekroond door een onttakeld skelet van houten spanten.

Het zijn de eerste aanzetten tot een project dat misschien wel tot de lastigste van de Rijksgebouwendienst (Rgd) kan worden gerekend: op het binnenterrein achter zowel De Vijverhof als het schilderijenmuseum Galerij Willem V (gesticht in 1774 en daarmee het eerste museum van Nederland, red.) en de aangrenzende Gevangenpoort zal een kantoor plaatsmaken voor eigentijdse nieuwbouw.

Maar zoveel sloop- en bouwge-

weld op een steenworp afstand van dit soort eeuwenoude panden – dat is, zou je zeggen, haast vragen om moeilijkheden. Jan van Knippenberg knikt wanneer hem dit wordt voorgelegd. "Er is altijd reden tot bezorgdheid", geeft de projectmanager van de Rgd ruiterslijk toe. "Op een kwetsbare locatie als deze is er altijd een zeker risico. Daar moet je dus zorgvuldig mee omgaan."

Karton

In het atelier van de rijksbouwmeester heeft de ambtenaar een kartonnen maquette erbij gehaald om te laten zien wat precies de bedoeling is. Letterlijk én figuurlijk draait alles om De Vijverhof, het robuuste monumentale gebouw op de hoek van het Buitenhof, dat vooral opvalt door zijn rode luiken. Het kantoor dat zal verdwijnen, ligt hier pal achter en is daarom nauwelijks te zien vanaf de straat. Pas dertig jaar oud is het, maar de Rgd ziet er geen heil meer in. "Zo is het op het gebied van de klimaatbeheersing niet meer geschikt te maken om het te laten voldoen aan de eisen van deze tijd. Ook heeft het een onhandige dragende constructie, waardoor veel vierkante meters niet zijn te gebruiken."

Qua kosten is het aantrekkelijker om voor nieuwbouw te kiezen, verzekert de projectmanager. Eind 2006 zal het kantoor zijn opgeleverd. Het wordt verbonden aan de Vijverhof en een aangrenzend pand, waarna het totale complex ruimte biedt aan tweehon-

derd werkplekken voor het ministerie van Algemene Zaken. Dit gaat hier de dienst Publiek & Communicatie huisvesten, inclusief de afdeling die alle telefoontjes aan 'Postbus 51' beantwoordt. "Maar er komt geen kelder onder", zegt Van Knippenberg. "In dit deel van de binnenstad zou dat dusdanig risicovol en duur zijn, dat je dat gewoon niet moet doen."

Ondanks al die kennelijke zorgvuldigheid is niet iedereen gerust op de goede afloop. Een maand of tien geleden spraken het Maurits-huis en het Haags Historisch Museum – verantwoordelijk voor respectievelijk de Galerij Willem V en de Gevangenpoort – nog hun vrees uit over de aanstaande bedrijvigheid in hun achtertuin. Zeven maanden later liet directeur F. Duparc van het Maurits-huis uit voorzorg zelfs de complete schilderijcollectie uit de Galerij halen; pas in januari 2007 opent het museum weer zijn deuren. "Wij vonden het risico te groot", zegt zakelijk directeur R. van Koetsveld. "Kijk maar naar het Teylersmuseum in Haarlem. Daar is een jaar geleden bij bouwwerkzaamheden vanuit een hijskraan, een complete bint door de glazen kap gevallen."

Scheurvorming

Trillingen van de grond, scheuren in de muren, opwaaiend stof, geluidsoverlast – Van Koetsveld kan moeiteloos nog vele andere vormen van onheil opsommen die de historische panden geen

goed zouden doen. Toch staat het Maurits-huis inmiddels veel minder tegenover de plannen, omdat de Rgd een reeks van aanpassingen blijkt te hebben doorgevoerd. "Ze gaan nu heel gedegen en professioneel te werk." Van Knippenberg hoort zo iets natuurlijk graag. "Die bezorgdheid is terecht", zegt de projectmanager. "Ook wij realiseerden ons wat de risico's zijn, óók trouwens voor de winkeltjes, de omwonenden en hotelrestaurant Corona. De gasten willen en mogen niet gestoord worden. Daarom hebben we TNO een analyse laten maken en op basis daarvan maatregelen getroffen."

De palen voor de fundering worden niet geheid, maar geboord, noemt hij als voorbeeld. Ook zal TNO met meetapparatuur de vinger aan de pols houden. Drie millimeter mogen de omliggende gebouwen verzakken. Wordt het méér, dan treedt een alarm in werking en kan tijdig worden ingegrepen. Het aan- en afvoeren van het sloop- en bouw materiaal vormt een hoofdstuk apart. Van Knippenberg wijst op de maquette naar de poort naar het binnenterrein, in het pand waarin Galerij Willem V is gevestigd. Die is te krap voor een project waar zoveel bij komt kijken. "We kunnen er wel met kleine autootjes doorheen, maar voor het grote werk komt op het binnenterrein een kraan te staan. Die zal alles over De Vijverhof heen tillen, naar de bouwplaats achter de schutting."